

บทคัดย่อ

ชื่อภาคนิพนธ์ : การประเมินผลโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดลำพูน : ศึกษากรณี พัฒนาแหล่งน้ำ

ชื่อผู้เขียน : นายธนฤทธิ์ รัชตะประภกร

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม)

ปีการศึกษา : 2544

การศึกษาเรื่องการประเมินผลโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน ศึกษาเฉพาะกรณีงานพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อประเมินการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้านการพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ โดยมุ่งประเมิน กระบวนการ และผลลัพธ์ 2) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของโครงการที่มีต่อประชาชนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม 3) ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวทั้งกระบวนการและผลลัพธ์

กรอบแนวคิดในการประเมินกระบวนการ ตัวแปรที่นำมาศึกษาเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการ (Process) คือการสั่งการและการอนุมัติโครงการ การบริหารการเงินและงบประมาณ การควบคุมตรวจสอบ ตัวแปรที่นำมาศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลลัพธ์ (Output) คือ ผลการดำเนินงาน โดยมีพื้นที่เป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ พื้นที่ของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาว ใน 27 หมู่บ้าน ซึ่งได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากประชาชนในพื้นที่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 ครัวเรือน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ได้จำนวน 6 คน

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69.6 เป็นเพศชาย ร้อยละ 36.8 มีอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 46.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 86.8 มีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 63.6 เป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 52.8 มีอาชีพหลักของครอบครัว คือ ทำสวนลำไย ร้อยละ 17.2 มีอาชีพรองคือ รับจ้าง ร้อยละ 26.7 มีการถือครองที่ดินในโครงการ 9-10 ไร่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่โครงการ 6 คน เป็นเพศชายทั้งหมด มีอายุ 35-52 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานราชการระหว่าง 12-30 ปี มีประสบการณ์ในการทำงาน

(4)

เกี่ยวกับแหล่งน้ำ 5-20 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 3 ราย มีตำแหน่งเป็นนายช่างชลประทาน 3 ราย

2. ปัจจัยด้านกระบวนการ การควบคุมตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงาน พบว่ามีการควบคุมตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานโครงการอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี ความชัดเจนของนโยบายและแนวทางการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง การตอบข้อสงสัยโดยหน่วยงานของ กปร. อยู่ในระดับค่อนข้างชัดเจน ความเหมาะสมของโครงการ พบว่า อ่างเก็บน้ำและคลองส่งน้ำมีความเหมาะสม ส่วนสระน้ำมีความเหมาะสมพอใช้ ด้านการบริหารการเงินและงบประมาณ พบว่า การเบิกจ่ายงบประมาณมีความล่าช้า และงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงาน

3. การประเมินผลลัพธ์ โดยภาพรวมของโครงการ พบว่า หลังมีโครงการ ประชาชนมีความพอเพียงของน้ำอุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตรเพิ่มมากขึ้น และมีความเพียงพอของรายได้ในการใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ส่วนความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนทางเศรษฐกิจ พบว่า ดีขึ้นจากก่อนมีโครงการ และมีผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสะดวกในการจัดหาน้ำบริโภคส่วนใหญ่ยังเห็นว่าเหมือนเดิม

4. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ได้แก่ 1) การบริหารการเงินงบประมาณ ควรมีการจัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ให้มีความรวดเร็วมากกว่าที่เป็นอยู่ 2) ควรมีการเพิ่มวงเงินงบประมาณของโครงการเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่โครงการยังมีปัญหาอยู่มาก และต้องอาศัยระบบน้ำ ทำให้มีความจำเป็นที่ต้องได้รับเงินงบประมาณเพิ่มขึ้น 3) เจ้าหน้าที่โครงการที่รับผิดชอบโครงการควรมีความเอาใจจริงเอาใจในการทำงานเพิ่มขึ้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการทำงานของเจ้าหน้าที่ยังไม่ดีพอ 4) ชาวบ้านในโครงการบางพื้นที่ยังไม่สามารถมีน้ำใช้เพื่อการเกษตร และเพื่ออุปโภคบริโภคได้ ดังนั้นเจ้าหน้าที่โครงการจึงควรให้ความสำคัญในปัญหาความทั่วถึงของระบบการจัดส่งน้ำด้วย